

MYRSKY ENERGIA OY

VIITASAMMAKKOSELVITYS TERVOLAN VITSAKANKAAN TUULIVOIMAHANKE

28.12.2022

JULKINEN

WSP PROJEKTI 317266

REV: A0

Sisällysluettelo

1.	Johdanto.....	3
2.	Viitasammakko.....	3
3.	Lähtötiedot	4
4.	Menetelmät	5
5.	Tulokset	5
6.	Johtopäätökset	5
7.	Viittaukset.....	7

1. Johdanto

Tässä raportissa kuvataan kesällä 2022 suoritetun viitasammakkoselvityksen tulokset. Selvitys tuotettiin Myrsky Energia Oy:n tuulivoimahankkeen ympäristövaikutustenarviointiprosessin osana. Viitasammakkoselvityksen tavoitteena on tuottaa tietoa suunnitellun tuulipuistoalueen viitasammakoista ja niiden elinympäristöistä, jotta laji voidaan ottaa huomioon tuulivoimaloiden tulevaa sijaintia suunnitellessa. Selvityksen suoritti ja raportin laati Anni-Elina Aittamäki, FM biologi, WSP Finland Oy.

Myrsky Energia Oy suunnittelee Tervolan Vitsakankaalle tuulivoimapuistoa, jonne suunnitelmien mukaan tulisi 17 voimalaa. Hankealueen pinta-ala on noin 2 300 hehtaaria. Alueelle laaditaan ympäristövaikutusarviointimenettelyn (YVA-laki 252/2017) mukaiset luontoselvitykset, joihin myös tämä viitasammakkoselvitys kuuluu.

2. Viitasammakko

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on rauhoitettu laji sekä luontodirektiivin IV (92/43/EEC) laji. Vuoden 2019 Punaisen kirjan perusteella se on luokiteltu elinvoimaiseksi (LC) (Hyvärinen ym. 2019). Viitasammakkoa uhkaavat pääasiassa elinympäristöjen väheneminen ja pientvesien laadun heikkeneminen, kuten esimerkiksi ojituksista johtuva elinympäristöjen kuivuminen.

Viitasammakolle soveltuvia vesielinympäristöjä ovat lammikot, ojat, suot ja matalat rannat. Viitasammakot viihtyvät etenkin matalassa vedessä, jossa on runsaasti suojaavaa ranta-kasvillisuutta. Viitasammakot viettävät kesän maaympäristössä, jolloin elinympäristöksi soveltuvat vesistöjen lähellä olevat kosteat niityt, metsät ja kosteikot.

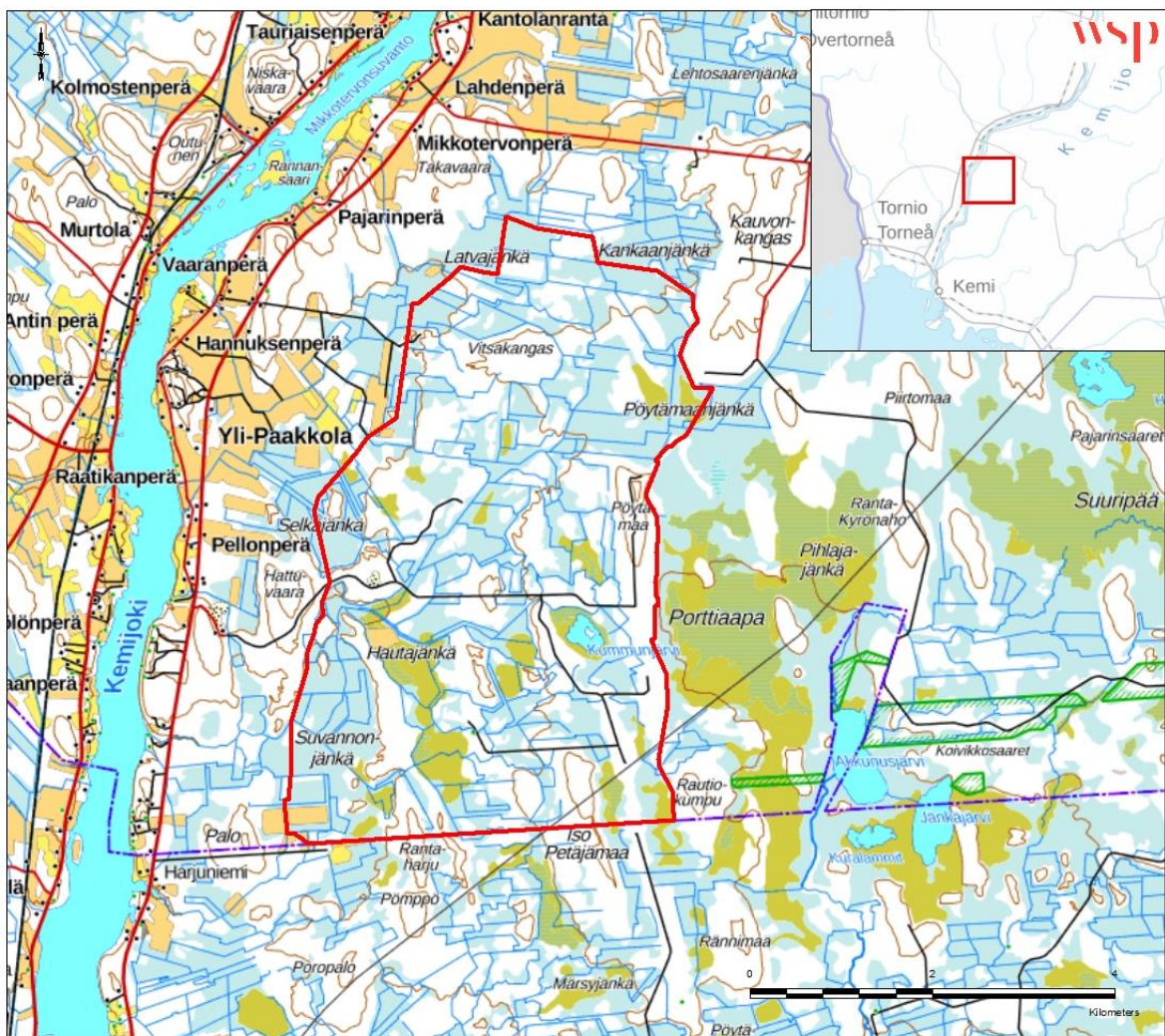
Viitasammakko horrosta talven joko vesialueen pohjamudassa tai maalla maakolossa. Se herää horroksesta huhti-toukokuussa, ja lisääntymiskausi on keväällä, säistä riippuen Etelä-Suomessa yleensä toukokuun alkupuolella. Lisääntymispaikoilla on tyypillisesti useita koiraita ryhmäsoitimella. Ne voivat kulkea paikalle 1-2 km matkan päästä, kunhan niille on olemassa soveltuva kulkureitti. Kesän viitasammakot viettävät maalla. Myös uudet poikaset nousevat maalle loppukesästä, nuijapäiden kehittyttyä.

Luontodirektiivin IV lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan kiellettyä. Viitasammakon tapauksessa lisääntymispaikkoja ovat koiraiden lisääntymisreviirit, joilla koiraat soidintavat, kutu tapahtuu, ja nuijapäät kehittyvät. Nämä paikannetaan selvityksessä soidintavien koiraiden perusteella. Levähdyspaikkoja ovat viitasammakon päivälepopaikat ja talvehtimispaikat. Näiden selvittäminen ei ole yhtä suoraviivaista, mutta niiden sijaintia voidaan arvioida lisääntymispaikan ympärillä n. 1 km säteellä sijaitsevien soveltuvien ympäristöjen perusteella (Nieminen & Ahola (toim.) 2017). Tällaisia voivat olla kosteat niityt, kosteat metsänkohdat, ojanvarret ja painanteet.

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämiseen ja heikentämiseen tarvitaan poikkeamislupa ELY-keskukselta. Poikkeamislupa saatetaan myöntää, jos lajin suotuisa suojelutaso ei heikkene, hankkeella ei ole muuta toteuttamisvaihtoehtoa, ja hanke on yhteiskunnan edun mukainen.

3. Lähtötiedot

Selvitysalue sijaitsee Tervolassa Lapin maakunnassa Tornioista noin 50 kilometriä pohjoiseen (Kuva 1). Hankealue on lähinnä metsätalouskäytössä olevaa eri ikäistä kangasmetsää ja turvekangasta. Alueella on runsaasti oja, muttei luonnontilaisia virtavesiä. Alueella on useita ojittamattomia suoalueita. Vesistöjä alueella ovat Kummunjärvi ja pienempi Kaakkurilampi. Alue rajautuu Suuripään Natura2000-alueeseen. Alueen luontoarvot painottuvat vesistöihin, ojittamattomiin laajempiin suoalueisiin ja alueen itäosassa olevaan Pöytämaan drumliinimuodostumaan, ja siellä kasvavaan vanhaan metsään. Pysyvää asutusta ei alueella ole.

Kuva 1. Selvitysalue.

Hankealueen sisältä ei ole tunnettuja viitasammakkohavaintoja, mutta hankealue rajautuu Suuripään Natura-alueeseen, jonka koilliskulmassa, Karsikkokummun läheisyydestä on tehty runsaasti viitasammakkohavaintoja vuosina 2000 ja 2001 (Laji.fi 27.10.2022). Havainnot ovat noin viiden kilometrin päässä hankealueen rajasta. Selvitystä ei suoritettu hankealueen ulkopuolella, joten Suuripään Natura-alueen länsiosan viitasammakoista ei ole

tietoa. Kesäaikaan, kun viitasammakot liikkuvat aktiivisemmin, on mahdollista, että hanke-alueella liikkuu viitasammakoita, joiden soidinreviirit ovat Natura-alueella.

4. Menetelmät

Selvitys suoritettiin yhden yön aikana toukokuun 30. päivä. Sää oli tyyni ja pilvinen. Yön aikana tihkutti paikoin, muttei kuunteluhetkinä. Lämpötila oli 18°C ja 14°C välillä. Vesistöt olivat täysin jäättömiä.

Viitasammakkoselvitys tehtiin ohjeen ”Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” (Nieminen & Ahola (toim.) 2017) mukaisesti. Viitasammakolle soveltuvien lisääntymisympäristöjen äärelle pysähdyttiin kuuntelemaan soidintavia koiraita, sillä viitasammakko on helpointa erottaa ruskosammakosta (*Rana temporaria*) äänen perusteella. Viitasammakon soidinääni kuuluu n. 100 metrin etäisyydelle. Yhdellä paikalla kuunneltiin 15 minuutin ajan. Yhteensä kuuntelua tehtiin 6 havaintopaikalla (Kuva 2). Kummunjärvellä kuunneltiin neljällä eri paikalla alueen laajuuden takia. Alue on myös hankealueen keskeisin vesistö ja todennäköisin viitasammakon elinympäristö.

5. Tulokset

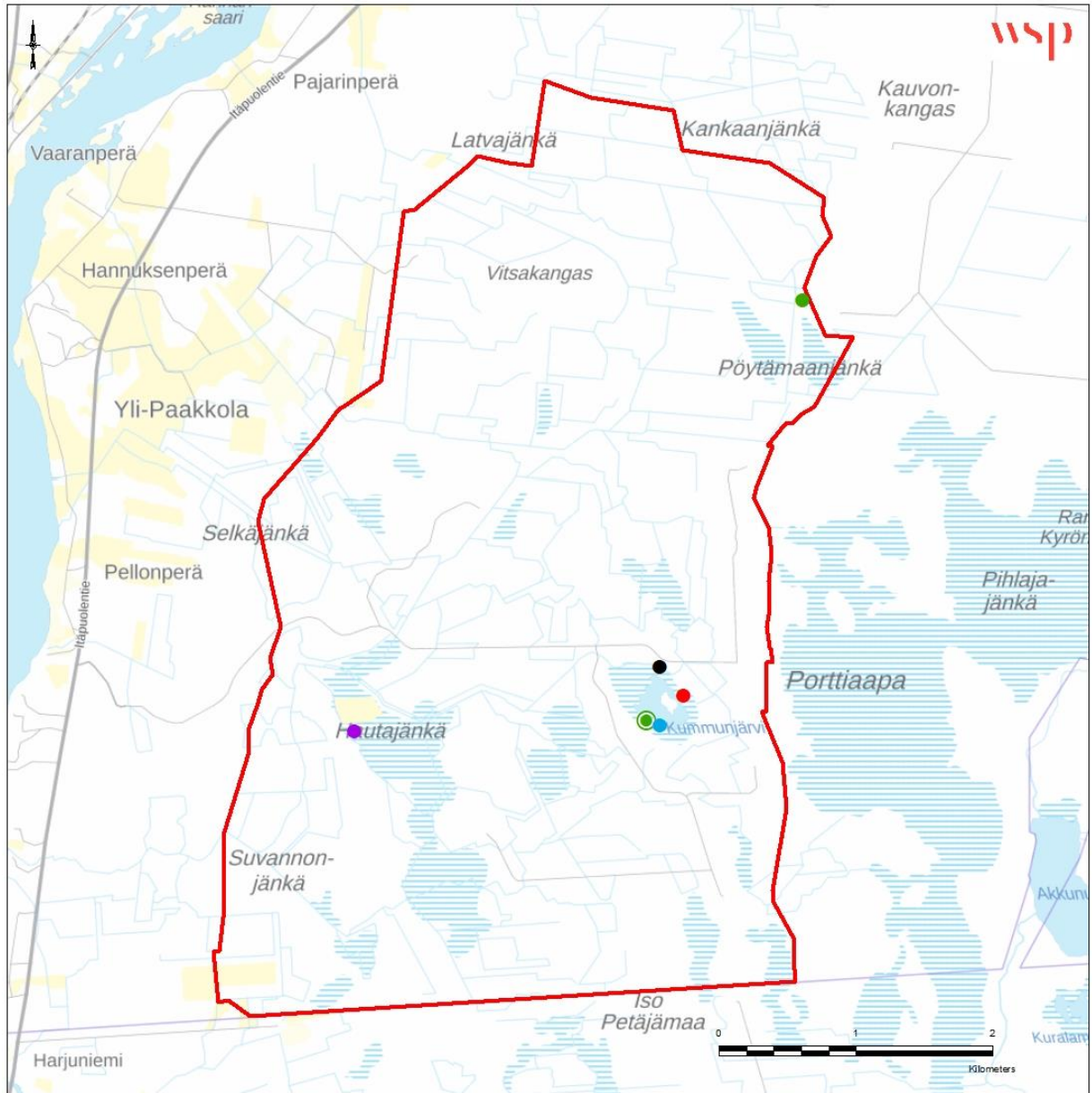
Kummunjärveltä havaittiin yksi viitasammakkoyksilö. Havainto oli lyhytkestoinen. Kummunjärvellä kuunneltiin järven laajuuden takia useammalla paikalla, mutta muita havaintoja ei kuultu Kummunjärveltä tai muualta selvitysalueelta.

6. Johtopäätökset

Alueella on viitasammakoita, muttei kovin runsaasti. Viitasammakoille soveltuvaa elinympäristöä on alueella paljon, sekä vesistöjen läheisyydessä, että alueen luonnontilaisilla avosoilla.

Selvitykseen käytettiin yksi yö toukokuun lopussa. Sää ja ajankohta olivat selvitykseen sopivat, mutta on mahdollista, että viitasammakoiden soidinajankohdan huippu oli ennen selvitystä tai sen jälkeen. Kevään 2022 kylmyys vaikeutti soidinajankohdan huipun arviointia Pohjois-Suomessa.

Kummunjärvi ja sen ympäristö tulee huomioida tuulivoimaloita suunnitellessa. Myös muut luonnontilaiset kosteikkoalueet ja vesistöjen rannat on viitasammakoiden kannalta hyvä ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon tuulivoimaloiden sijainteja suunnitellessa. Viitasammakot eivät ole herkkiä tuulivoimaloiden vaikutuksille, jos niiden lisääntymis- ja levähdyspaikat säästävät rakentamiselta.

⊙	Kummunjärvi lounas 31.5.2022 klo 00:31	●	Kummunjärvi etelä 31.5.2022 klo 00:48
●	Hautajänkä 30.5.2022 klo 22:47	●	Kummunjärvi itä 30.5.2022 klo 23:32
●	Kaakkurilampi 31.5. klo 02:15	●	Kummunjärvi pohjoinen 30.5.2022 klo 23:56

Kuva 2. Viitasammakoiden havainnot ja kuuntelupaikat. Viitasammakkohavainnot on ympyröity valkoisella reunuksella (⊙), ja kuuntelupaikat, joilta viitasammakkoa ei havaittu, on merkitty värillisellä pisteellä (●).

7. Viittaukset

Hyvärinen E., Juslén A., Kemppainen E., Uddström A. & Liukko U.M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.

Nieminen M. & Ahola A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Helsingissä 28.12.2022

WSP Finland Oy

Laatinut:

Anni-Elina Aittamäki
Ympäristöasiantuntija
Kestävä liiketoiminta

Tarkastanut:

Tarja Ojala
Projektipäällikkö
Kestävä liiketoiminta